

Кафедра управління та адміністрування

Схвалено:

На засіданні кафедри управління та адміністрування

Протокол № 9 від 18 червня 2024 р.

Завідувач
кафедри

Юлія МАЛАШЕНКО

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ФІНАНСІВ»

Спеціальності: 072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок

Освітнього рівня: перший (бакалаврський) рівень

Освітньої програми: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Спеціалізація: _____

Укладачі силабусу навчальної дисципліни:

Заволока Юлія Миколаївна – доцент кафедри управління та адміністрування

Івко Андрій Володимирович – старший викладач кафедри управління та адміністрування

Викладач:

Івко Андрій Володимирович – старший викладач кафедри управління та адміністрування

Силабус розглянуто на засіданні кафедри управління та адміністрування

Протокол № 9 від «18» червня 2024 р.

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

Назва навчальної дисципліни	Основи фінансів
Шифр та назва спеціальності	072 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський) рівень
Статус дисципліни	обов'язкова
Кількість кредитів і годин	4 кредити / 120 год Лекції: 34 Практичні заняття: 18 Самостійна робота студентів: 68
Терміни вивчення дисципліни	1 семестр
Мова викладання	українська
Вид підсумкового контролю	II семестр - іспит
Сторінка дисципліни на сайті	https://krm.maup.com.ua/departament-of-management-and-administration/

2. Загальна інформація про викладача. Контактна інформація

Івко Андрій Володимирович	
Науковий ступінь	
Вчене звання	
Посада	Старший викладач кафедри управління та адміністрування
Контактна інформація викладача:	
E-mail	a_ivko@ukr.net
Контактний тел.:	+380503082328
Телефон кафедри	
Портфоліо викладача	

3. Анотація курсу

Вивчення навчальної дисципліни «Основи фінансів» є логічним продовженням опанування економічної теорії та базою для подальшого вивчення спеціалізованих фінансових курсів.

Предметом вивчення курсу є сукупність економічних відносин, що виникають у процесі розподілу та перерозподілу вартості валового внутрішнього продукту (ВВП) і національного доходу.

Метою курсу є формування у студентів системи базових теоретичних знань та практичних навичок щодо механізмів функціонування фінансів у сучасній ринковій економіці.

Пререквізити:

Вивчення дисципліни «Основи фінансів» базується на знаннях з основних економічних дисциплін, таких як «Вступ до спеціальності».

Постреквізити:

Знання та вміння, отримані в процесі вивчення курсу, є основою для успішного опанування дисципліни «Фінанси, гроші та кредит».

4. Програмні компетентності та результати навчання

Навчальна дисципліна забезпечує формування студентами загальних і спеціальних компетентностей та набуття результатів навчання, визначених освітньо-професійною програмою

«Фінанси, банківська справа та страхування».

Загальні компетентності	ЗК-6. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК-11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
Спеціальні компетентності	СК 2. Розуміння особливостей функціонування сучасних світових та національних фінансових систем та їх структури. СК-3. Здатність до діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у тому числі бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).
Результати навчання	ПР 1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем. ПР 2. Знати і розуміти теоретичні основи та принципи фінансової науки, особливості функціонування фінансових систем.

5. Зміст навчальної дисципліни та розподіл бюджету часу

Модуль 1

Тема 1. Предмет фінансової науки як пізнання сутності фінансів

Сутність, функції фінансів, їх місце та роль в системі розподільних відносин; теоретичні основи фінансових відносин, що виникають на різних рівнях економічної системи; джерела формування та напрями використання фондів фінансових ресурсів на макро- та макрорівнях.

Тема 2. Генезис і еволюція фінансів.

Передумови виникнення й функціонування фінансових відносин у суспільстві; основні етапи становлення та розвитку фінансової науки.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Становлення та розвиток фінансової науки; основні етапи історичного розвитку фінансів України.

Тема 4. Роль держави у фінансовій сфері.

Фінансова політика, як економічна категорія. Сутність, складові і типи фінансової політики. Фінансовий механізм та його інструменти. Фінансове забезпечення та фінансове регулювання. Управління фінансовим механізмом. Організаційно-правове забезпечення фінансової політики

Тема 5 Фінансові ресурси

Економічна суть і призначення фінансових ресурсів. Валовий внутрішній продукт як основне джерело фінансових ресурсів. Склад і структура фінансових ресурсів в економіці держави. Баланс фінансових ресурсів і витрат у державі.

Тема 6 Організація фінансів.

Управління фінансами. Фінансове планування. Фінансовий контроль. Фінансове право. Вплив організаційно-правових форм та галузевих особливостей на організацію фінансів.

Тема 7 Фінанси в умовах ринкового господарства.

Об'єктивні умови та особливості використання фінансів в умовах ринкової економіки. Фінансове забезпечення процесу відтворення. Суть та сегментація фінансового ринку. Інструменти та суб'єкти фінансового ринку.

Тема 8 Державні фінанси

Сутність та роль державних фінансів. Правові й організаційні засади державних фінансів. Становлення та розвиток державних фінансів України.

Тема 9 Місцеві фінанси

Місцеві бюджети – основа місцевих фінансів в Україні. Доходи й видатки місцевих бюджетів України. Напрями зміцнення фінансів місцевого самоврядування.

Тема 10 Міжнародні фінанси

Поняття, призначення та функції міжнародних фінансів. Світовий фінансовий ринок. Міжнародні фінансові організації і міжнародні фінансові інституції.

Таблиця бюджету навчального часу (год)

Тема / завдання	Бюджет навчального часу		
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента
Тема 1.	2	1	4
Тема 2.	2	1	4
Тема 3.	2	2	6
Тема 4.	4	2	6
Тема 5	4	2	6
Тема 6.	4	2	5
Тема 7.	4	2	5
Тема 8.	4	2	6
Тема 9.	4	2	6
Тема 10	4	2	5
Підсумкове тестування за модулем			
ІНДЗ 1			15
Всього:	34	18	68

Умовні позначення: ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

6. Методи навчання та система оцінювання

Методи навчання включають загальнонаукові (аналіз, синтез, системний підхід) та спеціальні методи, що відповідають специфіці дисципліни: математичні, графічні, статистичні методи, елементи ділових ігор, майстер-класи, кейс-методи, а також залучення мультимедійних технологій та практичні заняття для формування розуміння фінансової системи та її складових.

Лекційні та практичні заняття проводяться у аудиторіях Інституту та/або з використанням технологій дистанційного навчання на платформі Zoom за допомогою поєднання різних форм та методів навчання.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається в індивідуальному порядку під час консультацій (в очному режимі або в режимі on-line на платформі Zoom).

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у студентів навички самостійних досліджень й здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

Тему ІНДЗ студенти обирають довільно на початку вивчення дисципліни, виконують її у позааудиторний час, а результати презентують – під час вивчення відповідної теми курсу у формі доповіді з презентацією.

Орієнтовний перелік тем для ІНДЗ (можлива зміна теми, її конкретизація чи генералізація за умови узгодження з викладачем)

ІНДЗ 1

1. Становлення та розвиток фінансової науки.
2. Еволюційні етапи становлення фінансової науки.
3. Фінансова наука в Україні.
4. Сучасна світова наукова фінансова думка.
5. Роль фінансів у забезпеченні умов економічного зростання держави.
6. Формування та розподіл фінансових ресурсів у ринкових умовах.
7. Роль фінансової системи держави у забезпеченні фінансової стабілізації.
8. Пріоритети розвитку фінансової системи України.
9. Державні цільові фонди як складова загальнодержавних фінансів їх роль у

фінансовому забезпеченні економічного розвитку держави.

10. Державні фінанси провідних країн світу.
11. Фінансова політика України на сучасному етапі.
12. Фінансова тактика і фінансова стратегія як форми реалізації фінансової політики.
13. Сучасні форми та методи реалізації фінансової політики в Україні.
14. Фінансова політика на різних етапах державотворення та її особливості в сучасних умовах.
15. Стратегічні завдання фінансової політики України в розрізі її окремих напрямів: пошук довгострокових фінансових орієнтирів.
16. Фінансовий механізм та його роль в реалізації фінансової політики.
17. Іноземні інвестиції як складова фінансового механізму, їх роль у фінансовому забезпеченні економічних та соціальних перетворень в Україні.
18. Фінансовий механізм та його роль в розвитку малого підприємництва в Україні.
19. Міністерство фінансів України, посилення його впливу у сфері управління фінансами.
20. Місце Державної казначейської служби України у фінансовій системі держави: становлення, проблеми, перспективи.
21. Реалізація контрольної функції держави через систему органів фінансового контролю.
22. Інститути Європейського Союзу, їх роль у формування фінансової політики та євроінтеграції.
23. Формування доходів місцевих бюджетів в Україні: проблеми та перспективи вдосконалення.
24. Роль місцевих податків у структурі доходної частини місцевих бюджетів.
25. Бюджети місцевого самоврядування як інструмент соціально-економічного розвитку територій.
26. Проблеми вдосконалення міжбюджетних трансфертів в Україні.
27. Цільові фонди у фінансовій системі України.
28. Державні позабюджетні цільові фонди.
29. Співпраця України з міжнародними фінансовими інститутами.
30. Особливості міжнародного кредитування.

Система оцінювання та вимоги

ІНДЗ оцінюється у 15 балів за наступними критеріями:

15 балів – чіткість і послідовність викладу матеріалу з наведенням актуальних статистичних та інформаційних даних у формі презентації, в повному обсязі володіє матеріалом та активно відповідає на питання учасників обговорення.

10 балів – чіткість і послідовність викладу матеріалу з наведенням актуальних статистичних та інформаційних даних у формі презентації, частково володіє інформацією, участі у дискусії не бере, відповісти на питання без допомоги викладача не може.

5 балів – студент виконав ІНДЗ з наведенням неактуальних статистичних та інформаційних даних без презентації, участі у дискусії не бере, відповісти на питання не може.

Поточний контроль здійснюється за результатами усіх виконаних завдань, передбачених політикою оцінювання.

Тестування проводиться з використанням автоматизованих систем онлайн-тестування в синхронному або асинхронному режимах. Кількість балів за тест визначається в залежності від критеріїв (складності питання, наявності декількох правильних відповідей на питання тощо).

Модульний контроль. Модульна контрольна робота з навчального курсу проводиться на останньому занятті модуля у вигляді тестування.

Робота на практичних заняттях передбачає опрацювання лекційного матеріалу з поєднанням таких форм і методів навчання, як дискусія, публічний виступ, тестування, кейс-завдання, розрахунково-аналітичні завдання тощо.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ) мають за мету сформувати у

студентів навички самостійних досліджень щодо аналізу фінансової та грошово-кредитної систем та її складових й здатність застосовувати набуті знання у практичних ситуаціях.

Самостійна робота студентів при вивченні дисципліни «Основи фінансів» є невід'ємною частиною освітнього процесу, спрямованою на поглиблення, узагальнення та закріплення знань. Вона включає такі основні види діяльності: вивчення першоджерел, роботу з нормативно-правовими актами та аналіз актуальної статистичної інформації. Це дозволяє студентам не лише засвоїти теоретичні постулати, а й навчитися застосовувати їх для вирішення практичних завдань.

Підготовка до аудиторних занять передбачає опрацювання матеріалів пройдених лекцій для якісної роботи на наступних практичних заняттях.

Виконання практичних завдань передбачає закріплення теоретичних знань шляхом розв'язання конкретних ситуаційних задач, проведення розрахунків та аналізу реальних фінансових показників.

Самостійне опрацювання тем: вивчення окремих тем або додаткових аспектів дисципліни, які винесені на самостійне опрацювання згідно з навчальною програмою.

Підготовка до контрольних заходів: систематична підготовка до всіх видів поточного та підсумкового контролю, включаючи модульні контрольні роботи та іспит.

Науково-дослідна робота (за бажанням): участь у роботі наукових гуртків, підготовка доповідей для студентських конференцій, написання тез або статей.

Таблиця розподілу балів (2-й семестр, екзамен)

Тема/завдання	Робота на практ./семінар. занятті	Самостійна робота	ІНДЗ	Всього
Тема 1.	1			1
Тема 2.	2	1		3
Тема 3.	2	1		3
Тема 4.	2	1		3
Тема 5	2	1		3
Тема 6.	2	1		3
Тема 7.	2	1		3
Тема 8.	2	2		4
Тема 9.	2	2		4
Тема 10	2	1		3
Підсумкове тестування за модулем	15			15
Загальна кількість балів за модулем	34	11		45
ІНДЗ 1			15	15
Підсумковий контроль (екзамен)	40			
Загальна кількість балів за семестр	100			

Умовні позначення: ІНДЗ – індивідуальні навчально-дослідні завдання.

Формою підсумкового контролю дисципліни є екзамен. Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів із навчальної дисципліни здійснюється на підставі сумування оцінок за всі види контролю, які мали місце протягом семестру та оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти екзамен, – 35 балів). Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимально – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів).

7. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

В освітньому процесі використовується мультимедійне обладнання, комп'ютери, системи он-лайн тестування, платформа дистанційного навчання.

8. Політика курсу

Для успішного засвоєння курсу здобувач освіти має регулярно відвідувати лекційні та практичні заняття, активно працювати, своєчасно та якісно виконувати всі завдання для самостійної роботи та практичні завдання. Пропущені заняття мають бути відпрацьовані у встановленому порядку. Курс передбачає дотримання принципів **академічної доброчесності**. Усі роботи (практичні, самостійні, контрольні) мають бути виконані самостійно. Виявлення плагіату, списування, фабрикації чи фальсифікації даних призведе до анулювання роботи з оцінкою «0».

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C		
68 - 74	D	задовільно	
60 - 67	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Методичне забезпечення навчальної дисципліни

Навчально-методичний супровід дисципліни це сукупність усіх навчальних і методичних матеріалів, які використовуються для викладання курсу.

10. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Арутюнян С.С., Іоргачова М.І. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Харків: «Діса плюс», 2020. 312 с.
2. Бюджетна система України: навчальний посібник в схемах і таблицях / С. В. Качула, Г. Є. Павлова, Л. В. Лисяк, О.В. Добровольська, Л. І. Катан. Дніпро: Моноліт. 2021. 332 с.
3. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. Фінанси. Підручник. К.: «Ліра-К», 2020. 600 с.
4. Коваленко Д.І., Венгер В.В. Фінанси, гроші та кредит: теорія та практика. Навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури. 2021. 578 с.
5. Ярошевич Н.Б. Фінанси, гроші та кредит. Підручник. Львів: Новий світ-2000. 2024. 414 с.

Допоміжні (нормативно-правові акти):

1. Федосов В.М. Теорія фінансів. Підручник. К.: Центр навчальної літератури. 2019. 576 с.
2. Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю., Ливдар М.В. Фінанси: Навчальний посібник. Львів: «Простір-М». 2018. 298 с.
3. Бюджетна система: підручник / І. В. Алексєєв, Н. Б. Ярошевич, І. Ю. Кондрат, М. В. Ливдар. Львів: Видавництво Львівської політехніки. 2019. 400 с
4. Баранова В.Г., Гончаренко О.М. Розвиток фінансового ринку України в умовах європейської інтеграції: проблеми та перспективи: колективна монографія. Харків: «Діса плюс». 2019. 370 с.
5. Пшенична М. В. Фінанси, гроші та кредит. Конспект лекцій. Університет «Україна». 2025. 180 с.
6. Natalia V Kukina, Yuliia P Makarenko, Larisa M Melnyk, Yuliia M Zavoloka and Maryna V. Sidnenko Int J Agri Biosci. Financial Dominant of Activation of Investment Opportunities of Agro-food Production Entities of Ukraine, 2024, 13(1): 1-17. (Scopus). <https://www.ijagbio.com/pdf-files/volume-13-no-1-2024/1-17.pdf0>
7. Про Державний бюджет України на 2024 рік: Закон України. Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3460-20#Text>
8. Бюджетний кодекс України (із змінами і доповненнями); веб-сайт. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/T102456>
9. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття: Закон України. Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text>
10. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>
11. Податковий кодекс України веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
12. Про затвердження Порядку формування Єдиного реєстру розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів: Наказ Міністерства фінансів України веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0033-12#Text>

Інформаційні ресурси:

1. Офіційний сайт Верховної ради України URL: www.rada.gov.ua
2. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України URL: www.msp.gov.ua
3. Офіційний сайт Міністерства фінансів України URL: <https://www.mof.gov.ua/uk/>
4. Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/about>
5. Офіційний сайт Пенсійного фонду України URL: <https://www.pfu.gov.ua/>
6. Державна рахункова палата України. URL: <https://rp.gov.ua>.
7. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.